паразитів. Він є переносником чуми птахів, бореліозу, холери та ряду інших інфекційних захворювань.

Етіологія.

Тіло овальне, червонувато-коричневе, з білими плямами на спині. Самка має довжину 0,75–0,84 мм (ширина – 0,4). Самець – 0,6 мм (ширина – 0,3). Яйце овальне (близько 0,3 мм), протонімфа майже прозора (0,4 мм), довжина голодної дейтонімфи до 0,6 мм. З відкладених самками яєць через 50–120 годин виходять личинки, які не харчуються. Через 24–30 годин малорухлива личинка перетворюється в протонимфу. Стадії протонімфи і дейтонімфи поглинають кров господаря і активно пересуваються. Дейтонімфи перетворюються на дорослих самців і самок. Самка відкладає до 20 яєць, число яких залежить від кількості висотаних крові.

Патогенез і клінічні ознаки.

Уражені паразитами несучки знижують несучість, але вживають більше корму, а пташенята повільніше ростуть. Іноді кліщі селяться в гніздах, птахи можуть відмовитися відкладати туди яйця. Ще одна ознака - це бліді через крововтрати гребені і сережки. Якщо не вживати заходів по боротьбі з паразитами, то птахи гинуть.

Лікування.

Птахів обробляють будь-якими дозволеними інсектицидами. Процедуру проводять двічі, дотримуючись тижневого інтервалу. Використовують порошки «Севін» (на одну птицю не більше 15 г) і «Пиретрум» (зроблений на основі ромашкових квітів), також інсектицид нового покоління «Екофліс». Порошками потрібно розсипати пір’я, а аерозолями обприскати птахів і курник.

Перевірений метод боротьби з курячим кліщем – це суміш піску і золи. Її, насипавши в тази, залишають на пташиному дворі, щоб птахи борсалися в них. Нашим предкам деревна зола служила аналогом прального порошку. Вміст тазів слід міняти. Процедуру повторюють через 14 днів. Суміш не повинна намокати.

Передовим методом профілактики вважають кварцові лампи. Їх використовують на птахофермах.

Препарати, що містять хлорований вуглеводень, є забороненими засобами від курячих кліщів, так як діюча речовина накопичується в яйцях і м’ясі.

УДК 574.2

СУЧАСНИЙ СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА У ВІННИЦЬКОМУ РЕГІОНІ

К. М. Дорошенко, Ю. Ю. Овчинникова

Вступ. Вінницька область – один із всебічно розвинених аграрно-промислових та культурно-історичних регіонів України.

Вінницька область розташована в лісостеповій зоні на Волино-Подільській височині. За даними Державного агентства земельних ресурсів України показник сільськогосподарської освоєності території дорівнює понад 76 % і становить 2 тис. км², з яких майже 50 % – чорноземи. За розмірами сільськогосподарських угідь область займає серед регіонів України 9 місце.

Загальна площа лісів та лісовкритих площ – 379,4 тис.га.

На території області протікає близько 3,6 тис. річок і струмків загальною довжиною 11,8 тис. км, в т.ч. 230 річок завдовжки понад 10 км. Вони належать до басейнів

Південного Бугу, Дністра та Дніпра. На річках створено 74 водосховища та понад 4 тисячі ставків, сумарна площа яких становить близько 32 тис. га.

Вінниччина – це край з багатою мінерально-сировинною базою. На її території налічується 445 родовищ і 22 об'єкти обліку (всього 467 з урахуванням комплексності) з 18 видів різноманітних корисних копалин, десятки родовищ торфу, а також унікальні поклади граніту, каоліну, гранату і флюориту.

Розроблені й діють цілющі джерела мінеральної води, зокрема з високим вмістом радону в м. Хмільнику. Крім того, розвідано 21 джерело столової води. Виявлено мінеральні води типу "Миргородська".

Вінницька область має великі поклади первинних каолінів, що складають 44%від загальних по Україні. Глухівецький гірничо-збагачувальний комбінат виробляє майже третину каоліну в державі і експортує його в 12 країн світу.

Також в області розвідано 9 родовища каменю облицювального, 5 з яких розробляється. Унікальні декоративні властивості вінницьких гранітів дозволяють виготовляти з них облицювальні плити, підвіконня, пам'ятники, тощо.

Сировинний потенціал будівельного виробництва представлений в області буто-щебневою сировиною, пиляним каменем, карбонатними породами для виробництва місцевих в'яжучих матеріалів, сировиною для грубої кераміки, пісками, окремими родовищами облицювального каменю, керамзитовою сировиною.

190,7 км державного кордону з Молдовою та сусідство з областями України створюють сприятливі умови для розвитку економіки області.

Область має розгалужену мережу залізничних (1124 км) та автомобільних шляхів загальнодержавного і місцевого значення (9519,2 км).

Вінницька область по коефіцієнту транзитивності території займає перше місце в Україні. Щільність доріг одна з найбільших в Україні і складає 339 км на 1000 км^2 території.

Через територію області проходять 3 магістральних газопроводи: Уренгой – Помари – Ужгород, «Союз», Дашава – Київ, експлуатується 9300 км газорозподільних мереж, а також нафтопровід «Одеса – Броди».

В області працює 500 великих і середніх промислових підприємств, більша половина основного кола статистичної звітності, обсяги виробництва продукції яких в основному розподілені по наступних галузях: харчова (57,4 %), електроенергетика (22,5 %), машинобудування та металообробка (2,9 %), хімічна промисловість (4,9 %) та інші.

За 2014 рік, темпи приросту обсягів виробництва в сільському господарстві, в порівнянні з попереднім роком, склали 12, 2%.

Область займає перше місце в Україні за обсягами виробництва валової продукції сільського господарства, в тому числі на 1 особу, валовими зборами зернових культур, цукрових буряків, плодово-ягідних культур, картоплі, виробництва молока, чисельністю поголів'я ВРХ, в т. ч. корів та друге місце за обсягами виробництва (реалізація) м'яса.

Питома вага області у валовій продукції сільського господарства України у 2014 році становить 7,9 %.

Завдяки своєму географічному розташуванню Вінниччина має усі передумови для забезпечення динамічного розвитку матеріального виробництва, підвищення добробуту кожного громадянина, вирівнювання диспропорцій у соціально-економічному розвитку міст і районів, комплексного розвитку населених пунктів за рахунок раціонального та ефективного використання природно-ресурсного, науково-технічного, трудового та виробничого потенціалу.

Поряд з цим у Вінницькому регіону ще присутні значні проблеми по охороні навколишнього середовища.

Матеріал та методи досліджень. Для досліджень були використані статистичні дані за 2009, 2010, 2011, 2012 та 2013 роки та матеріали Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року.

Результати досліджень стану навколишнього природного середовища. Сучасна Вінниччина характеризується помірним техногенним навантаженням на навколишнє природне середовище, внаслідок відсутності на її території зон екологічного лиха та потужних об'єктів-забруднювачів довкілля. Проте, при сучасних умовах господарювання розвиток економіки, виробництва призведе до значного зростання антропогенного навантаження та загроз екологічній безпеці.

При тому, що Вінниччина є переважно сільськогосподарським регіоном, по обсягам викидів від стаціонарних джерел область за даними 2013 року займає 6 місце по Україні (3,5% від загальних викидів по Україні), по щільності викидів на 1 км^2 – 10 місце (5,6 тонн/км^2), а по кількості викидів на 1 мешканця – 8 місце (94,4 кг).

За даними статистичної звітності сумарні викиди від стаціонарних та пересувних джерел у 2013 році складали 219,0 тис. т, що на 37,2 тис. т (на 20,4%) більше, ніж у 2012 році (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка викидів в атмосферне повітря

Вінницька область	Роки				
	2009	2010	2011	2012	2013
Загальна кількість викидів в атмосферу, тис.т, у т. ч.:	194,8	185,2	170,0	182,7	219,9
– від стаціонарних джерел забруднення, тис.т	114,3	103,1	87,3	101,3	149,5
– від пересувних джерел, тис.т	80,4	82,1	82,6	81,4	70,4
Викиди діоксиду вуглецю (стаціонарні та пересувні джерела), млн.т	6,1	6,0	5,7	6,6	7,8

Зростання загального обсягу викидів відбулось за рахунок збільшення викидів від стаціонарних джерел. Так, у 2013 році стаціонарними джерелами викинуто 149,5 тис. т (на 47,6% або на 48,2 тис. т більше порівняно з попереднім роком). Основний внесок у зростання викидів (43,3 тис. т) від ВП "Ладижинська ТЕС" ПАТ "ДТЕК Західенерго".

Викиди від пересувних джерел (в т.ч. автотранспорту) у 2013 році дещо зменшились і становили 70,4 тис.т (35% від викидів усіх джерел по області), що майже на 1,4 тис.т менше, ніж у 2012 році.

Висновки. Для покращення екологічного стану у Вінницькому регіоні необхідно:

– продовжити процес **у**досконалення регіональної екологічної політики.

– забезпечити гармонізацію взаємодії суспільства і природного середовища, підвищити рівень суспільної екологічної свідомості.

– звернути увагу на підвищення рівня екологічної безпеки та пом'якшення наслідків змін клімату.

Література

1. Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року.

2. Статистичні дані за 2009, 2010, 2011, 2012 та 2013 роки.